

# Weg van opiniepaginawijsheid

## Mightysociety9, over Afrika, is wars van linkse verontwaardiging

„Theater kan iets veranderen.” Regisseur Eric de Vroedt vertelt over zijn voorstelling *mightysociety9*, over het gifschip Probo Koala, die vanavond in première gaat.

### Door onze redacteur

**RAYMOND VAN DEN BOOGAARD**  
AMSTERDAM. Aan het begin stond opstand. „Ik vond dat er in het theater te weinig werd gereageerd op de wereld. In de jaren tachtig en negentig vond men dat theater zich vooral niet met de actualiteit moest bemoeien. Allemaal Ibsen, Shakespeare en Tsjechov in de seizoenbrochures. Ik wilde breken met het idee dat het allemaal maar uit de ziel van de kunstenaar moest komen. Laten we maar eens buiten de existentie van de kunstenaar om, een werelds onderwerp aanpakken – zodat de kunstenaar daar naar toe kan gaan, in plaats van andersom.”

Toneelregisseur Eric de Vroedt heeft woord gehouden. Vanaf 2003 heeft hij, onder de verzamelnaam *mightysociety*, een niet-aflatende stroom meestal door hemzelf geschreven theaterproducties het licht doen zien, die gemeen hebben dat ze alle over actuele, vaak politieke thema's gaan.

*Mightysociety9* gaat vanavond in première: over de Probo Koala, het gifschip dat in 2006 zijn lading niet in Amsterdam mocht lossen en toen het gif in het Afrikaanse Ivoorkust dumpte, waar het vlakbij woningen terecht kwam. Gevolgen: volgens de overheid van Ivoorkust tientallen doden en duizenden zieken; geruchtmakende acties van Greenpeace en herstelbetalingen van een olieconcern aan de Ivoiriaanse bevolking; een strafproces in Nederland wegens de illegale uitvoer van giftig afval.

Wie nu een avondje gebaad politiek pad verwacht – met linkse verontwaardiging tegen de boze olieconcerns en mededogen met de arme Afrikanen – komt bedrogen uit. „Natuurlijk ging ik aanvankelijk uit van mijn eigen opiniepaginawijsheid”, zegt de regisseur. „Eindelijk had ik weer eens een oordeel te pakken. Toen ben ik gaan reizen in West-Afrika, en heb veel mensen gesproken. Al vlug beland je in een moeras van complexiteit. Want het is niet aangevoeld dat er doden zijn gevallen en of er duizenden zieken waren, is de vraag. In eerste instantie dacht ik mijn onderwerp kwijt te raken.”

Maar nee, blijkt op een repetitie. Voor de eenvoudige verontwaardiging over het Westen dat zijn milieu-problemen in een arm Afrikaans land dumpst, komt een veel complexer, maar daarmee ook – hoopt de regisseur – relevanter theateraantal be-

toog in de plaats. Over Afrikanen die hun slachtofferpositie handig uitbuiten. Over de geraffineerde wijze waarop een oliemaatschappij zijn pr in de strijd gooit. Over media, die Afrikanen kwalijk nemen dat zij niet eenduidig genoeg creperen, als tijdens het zielige tv-interview plots hun iPhone overgaat.

Onder inzet van talrijke theatrale middelen – satire, tragedie, dans zelfs – weeft De Vroedt een voorstelling die aanvankelijk eerder een lans lijkt te breken voor hedendaagse kritiek op de armoedeproblematiek. „Vroeger dachten we: Afrika is zielig en wij hebben het gedaan. Nu verschuift die houding in de richting van: zij stellen zich vooral heel erg als slachtoffer op, en wij zijn de sukkel die daar steeds maar weer intrappen. Maar volgens mij is er een derde, dieper liggende waarheid: misschien is de rol van slachtoffer nu wel de laatste lucratieve optie voor een Afrikaan. Want de beloofde vooruitgang gaan de mensen in sloppenwijken de komende twintig jaar niet meemaken. En wij in de rijke wereld willen dat slachtofferschap maar al te graag kopen.”

Zo vergaat het hem wel vaker, zegt De Vroedt: je begint met eenvoudig links engagement en komt na uitputtend onderzoek elders uit. In *mightysociety8* van vorig jaar, beter bekend als ‘Wilders, de musical’, verschoof de focus van een aanklacht tegen de politicus naar het aan de kaak stellen van de manier waarop links geen antwoord kan formuleren op het rechtse populisme.

Er is nu meer politiek of maatschappelijk georiënteerd theater dan in 2003, toen De Vroedt aan *mightysociety* begon, maar niet zo heel veel meer. Het genre staat in een kwade reuk, omdat het gelijk wordt gesteld met drammerig vormingstoneel uit de jaren zestig en zeventig. „Maar er zijn in de jaren tachtig en negentig allerlei nieuwe theatervormen ontwikkeld, dus ik zag het gevaar niet”, zegt de regisseur.

Is het spelen met het verwachtingspatroon van linkse toeschouwers niet een beetje bescheiden ambitie? De Vroedt: „Het is de realiteit dat linkse mensen in de zaal zitten. ‘Henk en Ingrid’ komen niet.”

Kan theater überhaupt de wereld veranderen? „Schrijf nu maar op: *De Vroedt blijft lang stil*. Ik denk het wel, maar niet een voorstelling op zichzelf. In de slipstream van een politicus die iets zegt, een boek dat verschijnt. Dan kan theater iets veranderen. Ik hoop in ieder geval de toeschouwer bij mijn eigen worsteling met een actueel onderwerp te betrekken. Als daarmee de onverschilligheid wordt bestreden die je bij het lezen van de krant vaak overvalt, zou ik dat een verandering vinden. En ergens geloof ik ook in de catharsis: dat

puur theatrale moment waarop het denken samenkomt met de persoonlijke emotie. Eén minuut waarin je denkt: nu begrijp ik de wereld even.”

*Mightysociety9 – liefde in tijden van gifaffaires*, staat t/m 14/5 in Frascati, Amsterdam. Daarna tournee t/m 28/5 en van 20 sep t/m 23 okt. Inl.: [www.mightysociety.nl](http://www.mightysociety.nl)

### Eric de Vroedt

De Vroedt (1972) richtte na de toneelschool in Arnhem *Monk* op, waar hij ging schrijven en regisseren. In 2003 startte hij *mightysociety*, dat sinds 2008 door Toneelgroep Amsterdam wordt ondersteund. Nu regisseert hij ook bij TA – komend jaar *Na de zondeval* van Arthur Miller.



19  
Doe blijft  
strijdbaar  
na verlies  
rechtzaak



Gustav Borremans, Hein van der Heijden en Romana Vrede in *mightsociety* Foto Sanne Peper